

**Eilandsraad van het
Openbaar lichaam Bonaire**

EILANDSVERORDENING van ^{MAY 23 2025} , nr. 4 , tot wijziging van de Eilandsverordening Kinderopvang Bonaire 2020, (AB 2020, no. 8) in verband met de inwerkingtreding van de Wet kinderopvang BES

2025

MEMORIE VAN TOELICHTING
No. 3

Algemene toelichting

1. Inleiding

Kinderen in Caribisch Nederland hebben het recht om op dezelfde manier zich optimaal te kunnen ontwikkelen als kinderen in Europees Nederland, en ouders moeten net als in Europees Nederland gebruik kunnen maken van kinderopvang.

Uit onderzoek blijkt echter dat de armoedeproblematiek en de achterstandenproblematiek in Caribisch Nederland op het terrein van ontwikkelen en leren groot zijn en dat de kwaliteit van de Kinderopvang in Caribisch Nederland verbeterd kan worden. Tegen deze achtergrond hebben de bestuurscolleges van de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba, samen met de verantwoordelijke bewindslieden van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (hierna: SZW), Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (hierna: OCW), Volksgezondheid Welzijn en Sport (hierna: VWS) en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (hierna: BZK) de ambitie uitgesproken om te komen tot een stelsel voor kwalitatief goede, veilige en betaalbare kinderopvang en buitenschoolse voorzieningen in Caribisch Nederland.

Begin 2019 zijn hiertoe bestuurlijke afspraken gemaakt (zie voor meer informatie hierover paragraaf 3 van deze toelichting, 'aanleiding en achtergrond') en in lijn met de ontwikkelingen die zich afgelopen jaren hebben voorgedaan op het gebied van de verbetering van de kwaliteit van de kinderopvang in Caribisch Nederland, is de Wet kinderopvang BES opgesteld (hierna ook wel: wet). De wet beoogt een structureel kader te creëren voor de inrichting van stimulerende kinderopvang in Caribisch Nederland die goed aansluit op het primair onderwijs ten behoeve van de doorlopende ontwikkeling van kinderen.

Het wetsvoorstel is gericht op 1) de kwaliteit van de kinderopvang in Caribisch Nederland en het toezicht erop, en 2) de financiering van de kinderopvang in Caribisch Nederland. Het wetsvoorstel zal naar verwachting in 2026 inwerking treden voor Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Het wetsvoorstel brengt met zich mee dat de Eilandsverordening Kinderopvang Bonaire (AB 2020, nr. 8, hierna: Eilandsverordening Kinderopvang Bonaire), die in 2020 in werking is getreden, aanpassingen behoeft. Onderhavige wijzigingsverordening voorziet in die aanpassingen.

2. Implementatiewetgeving

Kinderopvang is tot op heden de verantwoordelijkheid van de openbare lichamen. De Wet kinderopvang

die voor Europees Nederland geldt, is niet van toepassing in Caribisch Nederland. De Wet kinderopvang BES zal het kader gaan vormen voor het kinderopvangstelsel in Caribisch Nederland.

Met de wet beoogt het Rijk de stelselverantwoordelijk op zich te nemen voor de kinderopvang in Caribisch Nederland. Dat wil zeggen dat er centraal vanuit Europees Nederland regels aan veiligheid, kwaliteit, toezicht en de financiering worden gesteld en het Rijk daarvoor ook de middelen beschikbaar stelt. Dit gebeurt in nauwe samenwerking met de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba om rekening te kunnen houden met de specifieke omstandigheden op de verschillende eilanden. Om deze reden krijgen de openbare lichamen met dit wetsvoorstel ook de bevoegdheid om binnen de wettelijke kaders een eilandsverordening op te stellen waarin eilandspecifieke elementen opgenomen kunnen worden, zodat recht kan worden gedaan aan de lokale context. Meer specifiek gaat het hier om het volgende.

Bij of krachtens eilandsverordening *worden* nadere regels gesteld over:

1. de aanvraag, de registratie en verlenging van de vergunning voor het exploiteren van een kindercentrum of gastouderopvang (artikel 2.1, zesde lid, onderdeel a, van het wetsvoorstel);
2. het onderzoek dat ten behoeve van de door het bestuurscollege ingestelde kwaliteitscommissie wordt gedaan naar de vraag of de exploitatie van een kindercentrum of gastouderopvang redelijkerwijs zal plaatsvinden in overeenstemming met de regels (artikel 2.1, zesde lid, onderdeel b, van het wetsvoorstel);
3. de kwaliteitscommissie zelf (artikel 2.1, zesde lid, onderdeel c, van het wetsvoorstel);
4. de voorwaarden voor kinderopvang, die betrekking *kunnen* hebben op (artikel 2.4, vijfde lid, van het wetsvoorstel):
 - het gewenste taalniveau van de beroepskrachten die werkzaam zijn in het kindercentrum (artikel 2.4, vijfde lid, onderdeel a, van het wetsvoorstel),
 - aanvullende opleidingseisen, scholingseisen en ervaringseisen aan de beroepskrachten die werkzaam zijn in het kindercentrum (artikel 2.4, vijfde lid, onderdeel b, van het wetsvoorstel);
 - de invulling van het begrip gezonde voeding (artikel 2.4, vijfde lid, onderdeel c, van het wetsvoorstel);
 - nadere specificering van de lokale partners met wie de houders van kindercentra samenwerkingsafspraken dienen te maken, zodat gezamenlijk de juiste ondersteuning aan kinderen kan worden geboden (artikel 2.4, vijfde lid, onderdeel d, van het wetsvoorstel);
5. de klachtenprocedure in een kindercentrum en de organisatie en de uitoefening van de taken van de door het Bestuurscollege aangewezen onafhankelijke organisatie bij wie ouders terecht kunnen voor advies over en begeleiding bij een klachtenprocedure tegen de houder van een kindercentrum;
6. het instellen van een oudercommissie van een kindercentrum.

Bij of krachtens eilandsverordening *kunnen* nadere regels gesteld worden over:

7. de voorwaarden voor gastouderopvang, *zoals*:
 - de accommodatie, de beschikbare ruimte voor kinderen en de inrichting van de ruimte die bestemd is voor gastouderopvang;
 - nadere specificatie van de lokale partners met wie de gastouder afspraken maakt ten behoeve van de optimale ontwikkeling van kinderen;
 - de invulling van het begrip gezonde voeding;
 - het taalniveau van de gastouder;

- aanvullende opleidingseisen, scholingseisen en ervaringseisen voor de gastouder;
- nadere invulling van het pedagogisch beleid en de pedagogische praktijk van de gastouderopvang;
- het dagritme binnen de gastouderopvang.

Omdat vooruitlopend op het wetsvoorstel in ieder openbaar lichaam al een Eilandsverordening Kinderopvang in werking is getreden en er vanaf 1 juli 2020 een tijdelijke subsidieregeling van kracht is geworden, is de huidige regelgeving voor een groot deel al in lijn met de hoofdlijnen van het wetsvoorstel. In hoeverre wel nog verdere invulling wordt gegeven aan de bovenstaande punten, komt aan de orde in paragraaf 3 'inhoud van het besluit'.

3. Hoofdlijnen van het voorstel

3.1 Aanleiding en achtergrond

In 2010 is voor het eerst een verordening Kinderopvang afgekondigd. Kort daarna, (Sinds oktober 2010) is Bonaire een bijzondere gemeente van Nederland geworden. Voor de openbare Lichamen betekende dit een andere taakverdeling met meer toezicht en handhaving op kwaliteitseisen aan de kinderopvang. Er kwam behoefte om de ongebreidelde groei aan kinderopvangorganisaties te beperken en meer ondersteuning te gaan aanbieden aan de kinderopvangorganisaties om meer structuur en uniformiteit te creëren. Hiervoor is het nodig dat er verantwoorde kinderopvang aangeboden wordt, die aan kwaliteitseisen is gebonden. Uitgangspunt hierbij is dat kinderopvang dient bij te dragen aan de ontwikkeling van kinderen vanaf jonge leeftijd op een pedagogisch verantwoorde manier. Dat elk kind de kansen krijgt zich volwaardig te ontwikkelen en dat er een kader wordt vastgesteld waaraan de opvang dient te voldoen om dit te garanderen.

Uit onderzoek blijkt echter dat de armoedeproblematiek en de achterstandenproblematiek in Caribisch Nederland op het terrein van ontwikkelen en leren groot zijn en dat de kwaliteit van de Kinderopvang in Caribisch Nederland verbeterd kan worden. Daarom is er een samenwerking ontstaan tussen de ministeries BZK, VWS, OCW, SZW en de Openbare Lichamen van de BES eilanden. Deze samenwerking is geborgen onder het programma BES(t) 4 kids. Met de komst van BES(t) 4 kids is de eilandsverordening van 2010 gewijzigd naar een basisverordening voor alle eilanden in 2020. De afgelopen jaren is gewerkt aan de invoering van de Wet kinderopvang BES. Deze is op 21 mei 2024 aangenomen door de Eerste Kamer en zal waarschijnlijk in januari 2026 in werking treden.

3.2 Probleem en doelstelling

Met de komst van het wetsvoorstel en om uitvoering daaraan te kunnen geven, is het nodig dat ook de Eilandsverordening Kinderopvang Bonaire 2020 wordt aangepast. Doel hierbij is het streven naar kwalitatief goede kinderopvang op Bonaire, waarbij kinderen op Bonaire recht hebben op dezelfde kansen om zich optimaal te kunnen ontwikkelen als kinderen in Europees Nederland. Ook de Bonairiaanse kinderen moeten zich veilig voelen en de ruimte en ondersteuning krijgen om zich goed te ontwikkelen en ouders moeten net als in Europees Nederland gebruik kunnen maken van kinderopvang. Op dit moment voldoen de kinderopvangorganisaties op Bonaire over het algemeen nog niet aan de basiskwaliteitseisen. Wel is er met de implementatie van de basisverordening 2020 in Bonaire een begin gemaakt en zijn de organisaties geïnformeerd en ondersteund bij de noodzakelijke aanpassingen van de bestaande en toekomstige regelgeving.

3.3 Huidige situatie

Met als leidraad de Eilandsverordening Kinderopvang Bonaire 2020 is in de afgelopen jaren het proces van de eis dat er een vergunning dient te worden aangevraagd om een kinderopvang te houden, ingevoerd. Inmiddels hebben vrijwel alle kinderopvangcentra en gastouders een vergunning, waarvan de meeste een vergunning onder voorwaarden. Zij hebben gebruik gemaakt van de transitieperiode, die afloopt bij de invoering van de Wet kinderopvang BES. Doordat vrijwel alle kinderopvangcentra en gastouders een vergunning hebben, is er meer zicht op de kinderopvangorganisaties en de gastouderopvang.

Binnen het programma BES(t)4Kids is een pilot Plus (hierna ook wel: zorgpilot) opvang gehouden om tegemoet te komen aan de behoefte van zorgkinderen die niet op een reguliere opvang kunnen worden opgevangen. Deze zogenoemde plusopvang was nog niet opgenomen in de eilandsverordening; deze vorm van opvang wordt nu wel meegenomen in de aanpassing van de wet- en regelgeving.

Om kinderopvang te mogen exploiteren, is een vergunning nodig. Het proces van vergunningverlening is inmiddels ingevoerd. Het Openbaar Lichaam Bonaire (hierna: OLB) heeft de verantwoordelijkheid om de kwaliteitscommissieleden aan te wijzen die de exploitatieaanvragen gaan analyseren om vervolgens een advies te geven aan het bestuurscollege voor het verlenen van de vergunning. Verder is er structureel toezicht vanuit de Inspectie van het Onderwijs ingezet op de organisaties om de bestaande kwaliteitseisen te controleren en te beoordelen wat positief van invloed is geweest op de verbetering van de kwaliteit.

Ter ondersteuning van de opleidingseisen wordt nauw gewerkt met de MBO Bonaire en verzorgt de afdeling Kwaliteitszorg Kinderopvang (hierna ook wel: KZK) vanuit Stichting Sentro Akseso Boneiru diverse cursussen en trainingen om de kennis en vaardigheden van pedagogisch medewerkers te bevorderen. Daarnaast worden de pedagogisch coaches van KZK ingezet om de pedagogisch medewerkers te ondersteunen en begeleiden op de werkvloer of om te adviseren bij opvoedkundige vraagstukken. Het Expertisecenter Onderwijs & Zorg (hierna: EOZ) op Bonaire wordt belast met de verantwoordelijkheid om complexere vraagstukken over ontwikkeling en zorg van de kinderen aan te pakken en is betrokken bij de plusopvang. Deze actoren zijn nauw betrokken bij de ondersteuningsstructuur van de kinderopvang.

Dit alles heeft ervoor gezorgd dat de kinderopvang op Bonaire de afgelopen jaren zich positief heeft ontwikkeld en goed op weg is de kwaliteit te verbeteren. Uit het Eindrapport Bestandsopname Kwaliteit Kinderopvang Caribisch Nederland van de Inspectie van het Onderwijs van 3 maart 2023¹ blijkt echter dat de basiskwaliteit nog niet in orde is bij de meeste organisaties en dat ook na de transitieperiode die in de huidige verordening zit, er organisaties zullen zijn die nog niet aan alle kwaliteitseisen kunnen voldoen. Het gaat dan bijvoorbeeld om:

- De huisvesting: onvoldoende ruimte binnen of buiten, geen geschikte inrichting of onvoldoende materialen die de gehele ontwikkeling van kinderen stimuleert.
- Het opleidingsniveau van medewerkers is nog niet op orde conform de regelgeving en het pedagogische klimaat laat te wensen over. De pedagogisch medewerkers zijn nog onvoldoende professioneel in hun interactie met kinderen en in het aanbod van activiteiten.
- Ook volgt nog niet iedereen systematisch de ontwikkeling van kinderen en heeft men niet altijd een goed beeld van de ontwikkelingslijnen die moeten zorgen voor een soepele overgang van kinderopvang naar het onderwijs.

¹ Inspectie van het Onderwijs, 'Eindrapport bestandsopname kwaliteit kinderopvang Caribisch Nederland', Utrecht, januari 2023. Zie ook www.onderwijsinspectie.nl

Aangezien een groot deel van de kinderen al een groot risico loopt op een achterstand, is kwalitatief goede kinderopvang juist voor deze kinderen noodzakelijk. Daarvoor is het van belang dat bovenstaande gebreken worden ondervangen. Om dit te bereiken, zet het OLB zich ervoor in om pedagogisch medewerkers met een vve-programma (hierna ook wel: voor- en vroegschoolse educatie) te laten werken. Er worden dan op een gestructureerde, samenhangende en spelenderwijze verschillende onderwerpen aangeboden die focussen op de stimulering van de ontwikkeling van kinderen. Denk aan taal, spel, rekenen, motoriek en sociaalemotionele ontwikkeling. Dit draagt bij aan een soepele overgang tussen de kinderopvang en het basisonderwijs. Er wordt hard aan gewerkt de medewerkers van kinderopvangcentra hierin te scholen en de inrichting hierop aan te passen door middel van een lokaal op Bonaire ontworpen vve-programma. Ook gastouderopvangen hebben de taak om hun kinderen te stimuleren op al deze gebieden en om te zorgen voor een goede overgang naar het reguliere onderwijs. Gastouderopvangen maken daarbij echter geen gebruik van het vve-programma. De reden hiervoor is dat hier sprake is van een huiselijke situatie en de samenstelling (leeftijden) van de kinderen kan wisselen. Deze situatie leent zich minder voor de gestructureerde werkvorm van een vve-programma. In plaats daarvan werken gastouderopvangen met een activiteitenprogramma dat is gericht op doelgericht stimuleren van de ontwikkeling en dat past bij de leeftijd en ontwikkeling van de kinderen.

Verder zijn er voor de buitenschoolse opvang veranderingen ingevoerd. Met name op het gebied van huiswerkbegeleiding en een aanbod van schoolse activiteiten, is er meer balans gekomen tussen schoolse taken en ontwikkelingstaken op het gebied van gezonde recreatie, sport en talentontwikkeling. Al deze veranderingen kosten tijd, sturing en ondersteuning en voldoende financiële middelen.

De afgelopen periode is er een grote groei in kinderopvangplekken gerealiseerd. Toch neemt de vraag naar opvangplekken nog steeds toe en is er sprake van een tekort. Vooral voor opvang van baby's en jonge kinderen is een structureel tekort aan opvang, met name omdat deze vorm van opvang financieel niet aantrekkelijk is en dient te voldoen aan zware eisen. Dit brengt met zich mee dat er nog steeds 'illegale' opvang plaatsvindt en dat er vrouwen zijn, die (tijdelijk) hun baan opzeggen vanwege gebrek aan kinderopvang. Daarnaast is er nog onvoldoende gekwalificeerd personeel.

Tot slot kan worden opgemerkt dat het toezicht vanuit de Inspectie van het Onderwijs pas recent is opgestart. Meer uitgebreid toezicht is nodig om enerzijds onveilige en onbehoorlijke situaties in de kinderopvang te voorkomen en anderzijds om kindercentra en gastouders blijvend te stimuleren de kwaliteit te verbeteren. Dit maakt een verdere verbetering van de kwaliteit en de financiële toegankelijkheid van kinderopvang door middel van de kaders en grondslagen die het wetsvoorstel biedt en de onderhavige wijzigingsverordening urgent.

3.4 Nodige wijzigingen aan de huidige situatie en inhoud van onderhavige wijzigingsverordening

Onderhavige wijzigingsverordening vormt een wijziging van de Eilandsverordening Kinderopvang Bonaire 2020. In die verordening is, zoals hiervoor al benoemd, het vergunningstelsel op Bonaire geïntroduceerd en zijn kwaliteitseisen gesteld aan de kinderopvang. Met de komst van de Wet op de kinderopvang BES, kunnen een aantal artikelen uit de eilandsverordening worden verwijderd (omdat de wet dit al gaat dekken) of aangepast (omdat de wet hier een andere invulling aan heeft gegeven). Zo worden met onderhavige wijzigingsverordening kwaliteitseisen en pedagogische normen gesteld waaraan het personeel moet voldoen. Er wordt gefocust op het versterken en vergroten van de kennis en vaardigheden van de pedagogische medewerkers en hun werkgevers. Dit om ervoor te zorgen dat alle kinderen in Bonaire kwalitatief goede, veilige en betaalbare kinderopvang aangeboden krijgen. Het voorgaande bevordert tevens een goede ontwikkeling van het kind en een goede overgang naar het onderwijs.

Meer specifiek hebben de wijzigingen die zullen worden doorgevoerd in de Eilandsverordening Kinderopvang Bonaire 2020 betrekking op het volgende:

- Omdat de verplichting die rust op een kindercentrum en een gastouderopvang tot het hebben van een vergunning reeds staat opgenomen in de Wet kinderopvang BES, wordt deze verplichting uit de Eilandsverordening geschrapt.
- Ten aanzien van specifiek plusopvang kan het volgende worden opgemerkt. Omdat er nog geen locaties zijn die enkel plusopvang aanbieden en het in de praktijk dus gaat om kinderopvangcentra die tevens plusopvang aanbieden, zullen er nog geen aanvullende eisen worden gesteld dan die al in artikel 2.7 van de wet staan. De aanvraag van de vergunning voor het bieden van plusopvang vindt daarom op dezelfde manier plaats als de aanvraag van een vergunning voor een reguliere kinderopvang. Wel wordt op de vergunning die wordt verleend, aangegeven dat het (ook) gaat om plusopvang. Voors zal een kinderopvangcentra dat tevens plusopvang aanbiedt, in het pedagogisch beleidsplan moeten opnemen hoe ze met de kinderen omgaan die een extra ondersteuningsbehoefte hebben. Dit zal opgenomen worden in het eilandsbesluit Kinderopvang Bonaire.
- Regels betreffende het personeel, het salaris, het aantal beroepskrachten, de stabiliteit van de opvang voor kinderen en regels over het hebben van een verklaring omtrent gedrag zijn allemaal aspecten die de wet al dekt. Hetzelfde geldt voor regels over de stamgroep, stamgroepruimtes, het aantal vierkante meter dat een binnenspeelruimte of overdekte/ schaduwrijke buitenspeelruimte moet zijn en slaapruijntes die beschikbaar moeten zijn. Daarom kunnen deze aspecten uit de verordening worden gehaald.
- Aangezien de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling nu volledig gedekt wordt door een andere algemene maatregel van bestuur van het ministerie van VWS, kan ook het artikel dat hierover ging in de verordening worden geschrapt.
- Omdat het onpraktisch is als de hele vergunning opgehangen wordt in het kindercentrum, de gastouderopvang of plusopvang, ten behoeve van inzage, is deze verplichting wat aangepast door enkel te verplichten dat het voorblad zichtbaar moet worden aangebracht. Dit wordt voldoende geacht, omdat de belangrijkste gegevens worden vermeld op het voorblad.
- En verder zullen de exploitanten van kinderopvangcentra en gastouderopvangen er zorg voor dienen te dragen dat bij het aanbieden van gezonde voeding, bij de nieuwe richtlijnen over gezonde voeding, wordt aangesloten. Deze richtlijnen staan nu opgenomen in het Eilandsbesluit Kinderopvang Bonaire 2020 en zullen in dat besluit worden geactualiseerd.
- Verduidelijkt wordt ook dat de klachtenprocedure niet alleen schriftelijk wordt vastgelegd, maar ook dat de klachtenprocedure in het pedagogisch beleidsplan wordt opgenomen. Ook wordt de kenbaarheid van de klachtenprocedure aan ouders verduidelijkt door te regelen dat deze toegevoegd wordt in een bijlage bij het contract dat met ouders is gesloten of op een voor ieder zichtbare plaats in het kindercentrum, de gastouderopvang of de plusopvang wordt aangebracht.
- Verder wordt verduidelijkt dat een zorgvuldig onderzoek naar een klacht, niet alleen inhoudt dat de ontvangst van de klacht wordt bevestigd aan de klager, maar ook dat de klager wordt geïnformeerd over de afhandeltermijn van de klacht en over de mogelijkheid dat een gesprek kan worden gepland tussen de exploitant van het kindercentrum en de klager.
- Het overgangsrecht dat nodig was in 2020, is uitgewerkt en niet langer nodig op dit moment. Destijds was er namelijk een overgangperiode nodig om voorlopige vergunningen af te kunnen geven. Deze voorlopige vergunningen zijn met de komst van de wet en de onderhavige wijzigingsverordening niet meer nodig. Dit wordt daarom geschrapt. Ook zijn enkele kennelijke verschrijvingen verbeterd.
- Verder is de bevoegdheid opgenomen voor het bestuurscollege om eilandsbesluiten houdende algemene maatregelen op te stellen. Het gaat dan onder andere om nadere regels ten aanzien van

ruimtes van een gastouderopvang en de uitvoering en de organisatie van de onafhankelijke organisatie waar ouders terecht kunnen voor advies over en begeleiding bij een klachtenprocedure.

- Tot slot komt het toezicht- en handhavingshoofdstuk te vervallen. Het gehele toezicht en de handhaving op de naleving van de wet en de Eilandsverordening Kinderopvang Bonaire 2020 wordt immers gedekt door de wet zelf.

Voor een gedetailleerdere beschrijving van de wijzigingen, wordt verwezen naar de artikelsgewijze toelichting op onderhavige wijzigingsverordening.

3.5 Betrokken uitvoeringsinstanties en andere stakeholders

Bij de uitvoering en implementatie van de regelgeving inzake de kwaliteit van kinderopvangcentra en gastouderopvangen, zijn de volgende instanties betrokken.

- De kwaliteitscommissie

De kwaliteitscommissie fungeert als adviesorgaan voor het bestuurscollege op het gebied van het verlenen en wijzigen van de exploitatievergunning voor kinderopvang. Daarnaast kan de kwaliteitscommissie gevraagd of ongevraagd advies geven over andere zaken die de kinderopvang betreffen. De commissieleden worden aangewezen door het bestuurscollege en worden belast met het analyseren van de exploitatievergunning aanvragen en/of wijzigingen en moeten hun bevindingen verzamelen en vervolgens een advies opstellen voor het bestuurscollege. De taken en de wijze waarop de kwaliteitscommissie invulling hieraan geeft, veranderen nagenoeg niet na inwerkingtreding van de wijzigingsverordening. Het enige wat wel verplicht wordt, is dat de kwaliteitscommissie verplicht een advies vraagt over de voorliggende vergunningaanvraag aan de Inspectie van het Onderwijs.

- Directie Toezicht & Handhaving

Op dit moment (voor inwerkingtreding van de wijzigingsverordening) is het zo dat vanuit de Directie Toezicht & Handhaving (DT&H) een bouwinspecteur wordt aangewezen om de nodige inspecties uit te voeren. De bouwinspecteur wordt uitsluitend ingezet als uit de voorinspectie is gebleken dat het gebouw mogelijk risico's heeft die in strijd zijn met de veiligheid en gezondheid van de kinderen en/of het personeel. Dit proces zal worden gecontinueerd na inwerkingtreding van de nieuwe wet- en regelgeving.

- De Inspectie van het Onderwijs en lokale inspecteurs

De Inspectie van het Onderwijs houdt toezicht op de wet- en regelgeving inzake de kinderopvang op de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Het daadwerkelijke toezicht kent daarom een Europees-Nederlandse en een lokale component. De inspecteurs uit Europees-Nederland inspecteren op grond van een door de Inspectie van het Onderwijs nog nader vast te stellen toezichtskader. Het zal dan met name gaan om het toezicht op het pedagogisch educatief handelen van de kinderopvangorganisaties, de zicht op ontwikkeling en de kwaliteitszorg. Aangezien zij niet altijd ter plaatse aanwezig zijn, geven zij daarnaast ook aanwijzingen aan lokale inspecteurs naar aanleiding van hun bevindingen of binnengekomen meldingen. De lokale inspecteurs vallen onder de verantwoordelijkheid van de Inspectie van het Onderwijs, maar zijn in dienst van het OLB. De lokale inspecteurs toetsen voornamelijk op de eisen van veiligheid en gezondheid. Ook controleren zij op de administratieve eisen rondom de vergunningverlening, het opleidingsniveau van het personeel en of de ruimtes voldoen aan de daarvoor gestelde eisen.

Daarnaast voeren de lokale inspecteurs ook voorinspecties (voorafgaand aan de vergunningverlening) uit indien de kwaliteitscommissie een beroep hierop doet. Iemand van DT&H gaat dan samen met een lokale inspecteur langs op locatie. De onderlinge samenwerkingsafspraken zullen worden opgenomen in een samenwerkingsconvenant tussen de Inspectie van het Onderwijs en het OLB.

- Lokale vertrouwensinspecteur

Als het gaat om vermoedens van seksueel misbruik, seksuele intimidatie of geweld tegen kinderen binnen het kindercentrum, dienen medewerkers op grond van de artikelen 2.11 en 2.12 van de wet een melding te doen bij de houder. De houder moet na deze melding direct in overleg treden met een externe onafhankelijke deskundige die nog bij ministeriële regeling moet worden aangewezen. De deskundige stelt vast of er sprake is van een redelijk vermoeden van een strafbaar feit. In het geval er sprake is van een strafbaar feit, is de houder altijd verplicht om aangifte te doen bij de politie. De deskundige is vrijgesteld van de aangifteplicht. Vanuit het Rijk wordt op dit moment gekeken naar de mogelijkheden voor het benoemen van een externe deskundige voor de BES-eilanden. Deze deskundige zal samenwerken met het advies- en meldpunt kindermishandeling. Op Bonaire is dat Guiami.

- Het Brandweerkorps Caribisch Nederland

Op dit moment (voor inwerkingtreding van de wijzigingsverordening) vindt er een voorinspectie plaats voor het verlenen van een exploitatievergunning door het Brandweerkorps Caribisch Nederland (BKCN). Daarbij wordt getoetst of de kinderopvanglocatie brandveiligheid is en of en ontruiming mogelijk is bij calamiteiten, zoals een brand. Na inwerkingtreding van de wijzigingsverordening, blijft de betrokkenheid van BKCN hetzelfde.

- BES(t)4 kids

Het programma, gericht op kwaliteitsverbetering van kinderopvangorganisaties op de BES-eilanden, is een samenwerking tussen de Ministeries van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW), Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) samen met de Openbare Lichamen en loopt nog door tot 2028. Het programma ontwikkelt een ondersteuningsstructuur voor kinderopvangcentra en gastouderopvangen die in werking zal treden bij de intrede van de Wet kinderopvang BES. Deze structuur zal ervoor zorgen dat kinderopvangorganisaties de nodige ondersteuning en middelen krijgen om aan de nieuwe wet- en regelgeving te voldoen.

- Sentro Akseso Boneiru

Het OLB heeft als voornemen om de uitvoering van de ondersteuningsstructuur die inwerking zal treden na inwerkingtreding van de Wet kinderopvang BES, grotendeels te beleggen bij Sentro Akseso. De afdeling Kwaliteitszorg Kinderopvang (KZK), bestaande uit een samenstelling van onder andere pedagogische coaches en andere professionals die kindercentra ondersteunen, van Sentro Akseso biedt op dit moment al pedagogische ondersteuning aan de kinderopvangorganisaties. Deze ondersteuning zal door middel van de ondersteuningsstructuur verstevigd worden. Zo kan Sentro Akseso een rol gaan spelen als het gaat om de onafhankelijke organisatie als bedoeld in artikel 2.9, tweede lid, van de wet, waar ouders terecht kunnen voor advies over en begeleiding en bemiddeling bij een klachtenprocedure. De kinderopvangorganisaties krijgen van KZK begeleiding in het omgaan met kinderen, ouders en de ontwikkelingsstimulering van kinderen. Deze begeleiding vindt plaats door middel van workshops, cursussen, coaching op de werkvloer en andere vormen van professionele ontwikkeling. Het doel

is om de kwaliteit van de kinderopvang te verbeteren en te zorgen voor een duurzame benadering van de zorg en opvoeding van kinderen.

- Het Expertisecenter Onderwijs & Zorg

Na inwerkingtreding van de nieuwe wet- en regelgeving inzake de kinderopvang op de BES, is het expertisecentrum onderwijszorg belast met de taak zorg te dragen voor deskundige ondersteuning bij de opvang van kinderen met een extra ondersteuningsbehoefte. Daarnaast doet het expertisecentrum onderzoek als het gaat om de aanvraag voor een vergunning voor plusopvang (op verzoek van het bestuurscollege). De taak en werkwijze van het expertisecentrum is bepaald bij of krachtens de wet.

- Lokaal Overleg Kinderopvang Bonaire (LOKB)

In het kader van de Eilandsverordening Kinderopvang Bonaire 2020 onderging de hele Kinderopvangsector op Bonaire een totale herstructurering. Deze herstructurering betekende in eerste instantie een zware werkdruk voor de bestaande kinderopvangcentra. Om elkaar te steunen en ook om de praktische werkvloer situaties te kunnen bespreken, zijn er toen vertegenwoordigers van een aantal kinderopvangcentra beschikbaar gevonden die als een klankbord wilden functioneren. Zodoende konden praktische problemen met elkaar worden besproken en opgepakt en/of ideeën werden met elkaar gedeeld. Hiermee is het Lokaal Overleg Kinderopvang Bonaire (LOKB) klankbordgroep in leven geroepen. Het LOKB heeft de wens uitgesproken om een door het OLB aangewezen adviesorgaan te worden. Dit, zodat op het moment dat kinderopvangcentra na de inwerkingtreding van de nieuwe verordening tegen praktische problemen aanlopen, kan het LOKB officieel als vertegenwoordiger van de kinderopvangcentra op Bonaire deze problemen onder de aandacht van het OLB brengen. Ook kunnen ze advies geven en deelnemen aan officiële vergaderingen betreffende kinderopvang, binnen het OLB en tussen het OLB en externe organisaties. Deze wens wordt nader uitgewerkt door het LOKB, zodat gekeken kan worden hoe vanuit het OLB de nodige financiering kan worden vormgegeven.

- Scholen

Bij inwerkingtreding van de nieuwe wet- en regelgeving inzake de kinderopvang op de BES, dient het OLB zorg te dragen dat ten minste tweemaal jaarlijks overleg plaatsvindt met de houders van kindercentra en gastouders en met de bevoegde gezagsorganen van de basisscholen op Bonaire. Het OLB zal er in dit kader zorg voor dragen dat afspraken worden gemaakt tussen de kinderopvangorganisaties en de basisscholen over de organisatie van een doorlopende ontwikkelen leerlijn van kinderopvang naar basisonderwijs.

4. Gevolgen, anders dan financiële gevolgen

4.1 Gedeelde verantwoordelijkheid Rijk en OLB

Zoals reeds opgemerkt in hoofdstuk 3 van deze toelichting, volgen de nieuwe regels rondom kinderopvangcentra en gastouderopvangen enerzijds uit de Wet kinderopvang BES en de hieronder vallende algemene maatregel van bestuur, en anderzijds uit lokale nieuwe regels in de eilandsverordening. Het Rijk en het OLB dragen er daarom samen voor dat de inhoud van deze wijzigingen op een duidelijke en toegankelijke manier wordt gecommuniceerd met alle betrokkenen. De gevolgen van specifiek onderhavige wijzigingsverordening, hebben betrekking op de interne processen binnen de kinderopvangcentra en gastouderopvangen, het opleidingsniveau van het personeel van de

kinderopvangcentra, de kinderen en ouders zelf en de procedure die de kwaliteitscommissie dient te volgen. Achtereenvolgens worden deze gevolgen in de hierna volgende alinea's uitgewerkt.

4.2 Gevolgen voor exploitanten van kinderopvangcentra en gastouderopvangen

Exploitanten van kinderopvangcentra en gastouderopvangen dienen kennis te nemen van de nieuwe regels en aanpassingen in de Eilandsverordening Kinderopvang Bonaire. Dit kost tijd. Door middel van informatie- en communicatiecampagnes georganiseerd door het OLB en het Rijk, worden de exploitanten geholpen bij het kennismaken van de nieuwe regels. Denk aan de volgende nieuwe regels:

- De regel dat exploitanten de klachtenprocedure in het pedagogisch beleidsplan moeten opnemen en als bijlage in het contract met ouders. Exploitanten zullen er ook rekening mee moeten houden dat een zorgvuldig onderzoek naar een klacht, niet alleen inhoudt dat de ontvangst van de klacht wordt bevestigd aan klager, maar ook dat de klager wordt geïnformeerd over de afhandeltermijn van de klacht en over de mogelijkheid dat een gesprek kan worden gepland tussen de exploitant van het kindercentrum en de klager. Het inregelen hiervan, kost exploitanten tijd.
- Een ander voorbeeld uit onderhavige wijzigingsverordening waar exploitanten aandacht voor moeten realiseren is de verplichting dat zij er zorg voor dienen te dragen dat bij het aanbieden van gezonde voeding, bij de nieuwe richtlijnen over gezonde voeding wordt aangesloten. Deze richtlijnen staan nu opgenomen in het Eilandsbesluit Kinderopvang Bonaire 2020 en zullen in dat besluit worden geactualiseerd. Exploitanten dienen kennis te nemen van deze richtlijnen en hun processen hierop aan te passen.
- Het laatste voorbeeld dat genoemd kan worden, is dat exploitanten de verplichting krijgen om het voorblad van hun vergunning zichtbaar in hun praktijk op te nemen. Exploitanten dienen zich bewust te zijn van deze wijziging en deze wijziging door te voeren.

Tot slot zullen exploitanten van kinderopvangcentra en gastouderopvangen er rekening mee moeten houden dat regels betreffende het personeel, het salaris, het aantal beroepskrachten, de stabiliteit van de opvang voor kinderen en regels over het hebben van een verklaring omtrent gedrag allemaal aspecten zijn die niet langer in de eilandsverordening opgenomen zullen staan, maar door de wet en het hieronder vallende Besluit kinderopvang BES (dit een door het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid opgestelde algemene maatregel van bestuur), worden gedekt. Hetzelfde geldt voor regels over de stamgroep, stamgroepruimtes, het aantal vierkante meter dat een binnenspeelruimte of overdekte/schaduwrijke buitenspeelruimte moet zijn en slaapruijtes die beschikbaar moeten zijn. Exploitanten van kinderopvangcentra en gastouderopvangen dienen daarom niet alleen de eilandsverordening als uitgangspunt te gebruiken, maar ook kennis te nemen van de wet en het Besluit kinderopvang BES.

4.3 Gevolgen voor het personeel

De wet regelt dat medewerkers van gastouderopvangen tot 1 januari 2030 minimaal MBO 2 moeten hebben. Voor kinderopvangcentra geldt MBO 3, maar vanaf 2026 kan gebruik worden gemaakt van de teamkwalificatie. Dit houdt in dat 50% van het team een MBO 2 kan hebben, mits de andere 50% een MBO 3 opleiding heeft. Vanaf 2031 verandert de situatie weer. De opleidingseisen worden dan wat strenger. 1/3^e deel van het team kan dan een MBO 2 opleiding hebben, mits 2/3^e deel van het team een MBO 3 opleiding heeft. Daarnaast moet minimaal 2,5 dag per week een medewerker aanwezig zijn met een MBO 4 opleiding. De wet geeft de mogelijkheid om in de eilandsverordening nadere regels te stellen ten aanzien van het opleidingsniveau van de werknemers. De wet geeft de openbare lichamen de ruimte om in de periode na inwerkingtreding al strenger te zijn, in aanloop tot de strengere eisen die vanaf 2030 van kracht worden. Op dit moment is ervoor gekozen om nu nog geen nadere strengere eisen op te nemen in de

eilandsverordening, maar wel een grondslag op te nemen waardoor het bestuurscollege bij eilandsbesluit houdende algemene maatregelen de bevoegdheid krijgt om op een later moment nadere (strengere) eisen te stellen als dit dan nodig wordt geacht (zie artikel 19 (nieuw) van de wijzigingsverordening). Reden waarom nu niet voor die nadere (strengere) eisen wordt gekozen, is dat het gaat om een relatief korte periode dat er kan worden afgeweken van de wet en veel mensen op Bonaire al gestart zijn met MBO 3. Door middel van communicatie- en inlichtingen kunnen mensen blijvend gestimuleerd worden om in te blijven zetten op MBO3. Het is hiervoor niet nodig en daarom onwenselijk dat in de verordening nadrukkelijk wordt afgeweken van de wet door strengere eisen aan het opleidingsniveau te stellen.

4.4 Gevolgen voor de kwaliteitscommissie

Voor de kwaliteitscommissie komt er een nieuwe samenstelling van leden². De leden worden door het bestuurcollege aangewezen en goedgekeurd. De leden krijgen maandelijks een vaste vergoeding voor hun toewijding aan de bijhorende taken van de kwaliteitscommissie. De kwaliteitscommissie blijft verantwoordelijk voor de registratie van nieuwe kinderopvangorganisaties en het aanvraagproces voor een exploitatievergunning en mogelijke wijzigingen. Binnen het aanvraagproces zal de kwaliteitscommissie ook nog altijd het bestuurscollege van advies moeten voorzien.

4.5 Gevolgen voor kinderen

De aanpassingen in de Eilandsverordening Kinderopvang Bonaire hebben invloed op de kwaliteit en veiligheid van de kinderopvangorganisaties en bevorderen hiermee de ontwikkeling en veiligheid van de kinderen tijdens de opvang uren. Kinderen worden zodanig gericht gestimuleerd op hun ontwikkelingsgebieden waardoor de risico's op taal- en ontwikkelingsachterstand worden gereduceerd. De regelgeving ondersteunt ook de fysieke ontwikkeling en gezondheid van de kinderen door nadruk te leggen op het aanbieden van gezonde voeding en beweging op de kinderopvang. Daarnaast eist de nieuwe Eilandsverordening pedagogische verantwoording van de kinderopvangorganisaties waar bewust wordt gewerkt aan het socialisatieproces van de kinderen waarbij zij de normen en waarden leren die bijdragen aan hun persoonsvorming binnen de samenleving.

4.6 Gevolgen voor ouders

Met de komst van de nieuwe regelgeving wordt de arbeidsparticipatie bij ouders vergroot. Het bevorderen van de kwaliteit en veiligheid op de kinderopvang kan het vertrouwen van ouders in de kinderopvang vergroten waardoor ze sneller gaan participeren aan de arbeidsmarkt en/of meer uren gaan investeren in hun carrière. De toegankelijkheid tot de kinderopvang geeft ouders met een lagere sociaaleconomische status en ouders die financieel onvoldoende te besteden hebben, de kans en ruimte om een vast dienstverband te sluiten.

Verder eist de regelgeving meer aandacht voor ouderbetrokkenheid. De kinderopvangorganisaties worden verantwoordelijk geacht om ouders te betrekken bij het ontwikkelingstraject van hun kinderen. Anderzijds kan een duidelijk klachtenregeling de ouders ruimte bieden om hun ervaring en opmerkingen op een constructieve manier terug te geven aan de kinderopvangorganisatie. De klachtencommissie heeft hierbij een essentiële rol om zich in te zetten als mediator voor de betrokken partijen.

² Dit zal worden opgenomen in het Eilandsbesluit Kinderopvang Bonaire 2020 (AB 2020, nr. 10).

4.7 Gevolgen voor het OLB

De wijzigingsverordening creëert voor het bestuurscollege bevoegdheden om eilandsbesluiten houdende algemene maatregelen op te stellen. Het gaat dan om nadere regels ten aanzien van ruimtes van een gastouderopvang en de uitvoering en de organisatie van de onafhankelijke organisatie waar ouders terecht kunnen voor advies over en begeleiding bij een klachtenprocedure.

Daarnaast zal het OLB, zoals nu ook al het geval is, zich ervoor in moeten zetten dat alle werkprocessen op orde blijven. Denk dan bijvoorbeeld aan de aanvraagprocedure van een vergunning. Het opzetten en bijhouden van een registratiesysteem ligt hier in de rede. Ook zal de procedure rondom de bezwaren tegen toe- of afgewezen vergunningaanvragen, soepel moeten blijven verlopen, zodat de aanvragers hier geen nadelen aan ondervinden. Tot slot zal het openbaar lichaam zich in moeten zetten (in samenwerking met het Rijk) voor een inlichten- en communicatiecampagne, zodat de maatschappij bewust wordt gemaakt van alle wijzigingen.

5. Financiële gevolgen

5.1 Kosten die voor rekening komen van het Rijk

Het Rijk draagt hoofdzakelijk de kosten van de kinderopvang. Het Rijk zal het stelsel financieren en zal ook de uitvoering van de financiering inclusief het toezicht op de rechtmatige inzet van de middelen op zich nemen. Het betreft dan vooral de bekostiging van de houders van kindercentra en gastouders en de bekostiging van organisaties die in het kader van de wet een taak hebben bij het functioneren van het stelsel in de openbare lichamen. Daarnaast verzorgt het Rijk vanuit het programma BES(t) 4 kids de kosten inzake de communicatie tussen het Rijk, het OLB en de houders van kinderopvangorganisaties en gastouders. Het gaat dan ook om kosten voor de communicatiecampagne met betrekking tot de inwerkingtreding van de nieuwe regels.

Het programma BES(t) 4 kids loopt nog door tot en met 2028. Voorafgaand aan het beëindigen van het programma BES(t) 4 kids zal in overleg met de openbare lichamen worden bepaald hoe hoog de extra structurele uitvoeringskosten voor de openbare lichamen zullen zijn. Deze middelen zullen dan aan de vrije uitkering worden toegevoegd.

De Rijksdienst Caribisch Nederland unit SZW (hierna RCN-unit SZW) is belast met de uitvoering van de financiering aan de kinderopvangorganisaties en gastouders.

5.2 Kosten die voor rekening komen van het OLB zelf

Het OLB draagt zorg voor de ondersteuning van houders van kindercentra en gastouders, de uitvoering van het vergunningstelsel, het toezicht op de kwaliteit van de opvang en het vergoeden van de ouderbijdrage voor gezinnen die onder het lokale armoedebestand vallen. Deze verantwoordelijkheden brengen een aantal structurele en incidentele kosten met zich mee die worden betaald door de Bijzondere Uitkering die het OLB krijgt van het Rijk. Op de begroting is \$2.135.000,- gereserveerd voor de bekostiging van de kwaliteitscommissie die belast is met het aanvraagproces van de vergunningen van kinderopvang, de bijeenkomsten voor scholen en kinderopvangcentra, de kindplaatssubsidie, de zorgpilot en de kwaliteitseisen waaraan voldaan moet worden (zoals de eisen aan de huisvesting, gezonde voeding en

voor- en vroegschoolse educatie). Daarnaast is nog \$1.230.500 gereserveerd voor de uitvoering door Sentro Akseso. Het gaat dan om het salaris en de uitvoeringskosten van team Kwaliteit Zorg Kinderopvang. Hieronder volgt per kostenpost een toelichting.

5.2.1 Uitvoering door Akseso

De uitvoering van de verordening wordt gedeeltelijk belegd bij Akseso. Dit wordt gedaan door de afdeling Kwaliteitszorg Kinderopvang (KZK) die bestaat uit projectcoördinator, een orthopedagoog en zes pedagogische coaches. De pedagogische coaches bieden praktische ondersteuning op locatie aan de kinderopvangcentra en ondersteunen, zodat de kinderopvangorganisaties kunnen voldoen aan de kwaliteitseisen. Verder geven ze deskundigheidsbevordering aan de pedagogische medewerkers en ouders van de kinderopvangcentra, organiseren de dag van de pedagogische medewerker en ze zijn betrokken bij de doorontwikkeling van het vve-programma. Samen met Akseso is gekeken wat de precieze taken en verantwoordelijkheden zijn. Deze worden jaarlijks beschreven in het zorgcontract tussen het OLB en Akseso. De uitvoering van deze taken en verantwoordelijkheden door Akseso is begroot op \$1.230.500. Dit is op de begroting van het OLB gereserveerd.

5.2.2 Kwaliteitscommissie

Om de kwaliteit van de kinderopvang op Bonaire te waarborgen, is een kwaliteitscommissie ingericht. Deze commissie adviseert en toetst beleidsmatig en operationeel op de kwaliteitseisen binnen de opvanglocaties. De leden van deze commissie ontvangen een vergoeding, waarbij de hoogte van de vergoeding afhankelijk is van hun daadwerkelijke aanwezigheid bij de geplande bijeenkomsten. Daarnaast maakt de commissie gebruik van externe adviseurs, waarvan de kosten eveneens voor rekening komen van het OLB.

5.2.3 Vergunningstelsel en registratie

Een goed functionerend vergunningaanvraagproces is essentieel voor de regulering van de kinderopvang. Het OLB is verantwoordelijk voor het inrichten en uitvoeren van dit proces. Dit omvat zowel de administratieve afhandeling van vergunningaanvragen als de implementatie van een kinderopvangregistratiesysteem. Dit systeem moet transparantie bieden en bijdragen aan een overzichtelijk en betrouwbaar beheer van kinderopvanglocaties en gastouders op Bonaire.

Momenteel is het proces rondom het heffen van leges bij vergunningaanvragen nog niet volledig operationeel. Er worden op dit moment geen leges in rekening gebracht, maar het is de bedoeling dat dit proces in de toekomst opnieuw wordt opgezet. Het OLB draagt de administratieve kosten die gepaard gaan met de verwerking van de leges.

5.2.4 Tweejaarlijkse overleg tussen scholen en kinderopvangcentra

Om de samenwerking tussen het onderwijs en de kinderopvang te versterken, organiseert het OLB eens per twee jaar een structureel overleg tussen scholen en kinderopvangcentra. Dit overleg richt zich op het verbeteren van de doorgaande leerlijn en de samenwerking in de begeleiding van jonge kinderen. De organisatie van deze bijeenkomsten brengt kosten met zich mee voor locatie, catering en faciliteiten. Daarnaast kan het OLB externe sprekers en een dagvoorzitter (MC) inhuren om de bijeenkomsten

inhoudelijk te versterken. Ook wordt er tijdens deze overleggen ruimte geboden voor workshops en teambuildingactiviteiten om de samenwerking tussen de betrokken professionals te bevorderen.

5.2.5 Kindplaatssubsidie en Lokale Armoedebeleid

Binnen het lokale armoedebeleid heeft het OLB ervoor gekozen om de ouderbijdrage voor kinderopvang geheel of gedeeltelijk over te nemen voor ouders die in armoede leven. Dit wordt gerealiseerd door middel van de zogenaamde kindplaatssubsidie, die wordt uitgevoerd door Akseso. Om deze regeling goed te kunnen uitvoeren en monitoren, is binnen het OLB een halve fte beschikbaar gesteld. De kosten van deze formatie worden gefinancierd uit de eigen middelen van het OLB. Met deze inzet draagt het OLB bij aan een kwalitatief hoogwaardig, toegankelijk en betaalbaar kinderopvangaanbod op Bonaire, met extra aandacht voor gezinnen die extra ondersteuning nodig hebben.

5.2.6 Ter beschikking stellen van lokale inspecteurs onder regie van de Onderwijsinspectie

De Inspectie van het Onderwijs in Europees-Nederland is verantwoordelijk voor de toezicht op de kinderopvangcentra op Bonaire. Zij zijn tweejaarlijks op het eiland en doen dan aangekondigde bezoeken. Om de kwaliteit van de kinderopvangcentra op Bonaire nog meer te waarborgen is er voor gekozen om met twee lokale inspecteurs te werken die ook niet aangekondigd bezoeken kunnen doen. De financiering van de lokale inspecteurs wordt gedekt door het OLB. Hiervoor zijn voldoende financiële middelen voor gereserveerd op de begroting. De lokale inspecteurs werken samen met en worden aangestuurd door de inspectie van het onderwijs in Europees-Nederland.

5.2.7 Afstemming tussen de kinderopvangorganisaties, het LOKB en OLB

Als het OLB met de kinderopvangcentra wil afstemmen, wordt zowel via het LOKB gecommuniceerd als met de kinderopvangcentra zelf. Hier worden vaak bijeenkomsten voor gepland. Op de begroting van het OLB zijn de kosten die hieraan verboden zijn, gereserveerd. Op dit moment krijgen de leden van het LOKB geen vergoeding. Zoals eerder genoemd is het de wens van het LOKB om een door het OLB aangewezen adviesorgaan te worden. Dit, zodat op het moment dat kinderopvangcentra na de inwerkingtreding van de nieuwe verordening tegen praktische problemen aanlopen, kan het LOKB officieel als vertegenwoordiger van de kinderopvangcentra op Bonaire deze problemen onder de aandacht van het OLB brengen. Ook kunnen ze advies geven en deelnemen aan officiële vergaderingen betreffende kinderopvang, binnen het OLB en tussen het OLB en externe organisaties. Deze wens wordt nader uitgewerkt door het LOKB, zodat gekeken kan worden hoe vanuit het OLB de nodige financiering kan worden vormgegeven.

5.2.8 Huisvesting

De kinderopvangcentra zijn zelf verantwoordelijk voor hun huisvesting. Omdat er in de praktijk veel knelpunten worden ervaren voor wat betreft de huisvesting en dat uiteindelijk ten koste gaat van de kwaliteit van de geboden kinderopvang, wil het OLB hierover in gesprek blijven treden met de kinderopvangcentra zelf en Rijk. Het is de bedoeling dat vanuit het Rijk een quickscan wordt gemaakt waaruit blijkt wat de problemen precies zijn, waardoor dit komt en hoe deze ondervangen kunnen worden. Dit zal in samenwerking met het OLB plaatsvinden. Meer specifiek ook de afdeling Ruimte & Ontwikkeling als het gaat om de beschikbare gronden en het vrijgeven hiervan voor kinderopvangcentra en containers voor een gezamenlijke gebouw. Om dit in goede banen te geleiden, zijn op de begroting van het OLB financiële middelen gereserveerd voor het aanstellen van een projectleider.

5.2.9 Voor- en vroegschoolse educatie (vve-programma)

Volgens de wet is het nodig dat alle kinderopvangcentra gebruik maken van een vve-programma om de kinderen tussen twee en vier jaar te kunnen ondersteuning in hun algehele ontwikkeling. De kinderopvangcentra op Bonaire hebben aangegeven behoefte te hebben aan een vve-programma die meer aansluit op de Bonairiaanse context. Het OLB heeft daarom geïnvesteerd in het vve-programma KreseBon. De begroting voorziet in jaarlijkse trainingen voor pedagogisch medewerkers, inclusief kosten voor accommodatie en trainers. Daarnaast wordt er gewerkt aan het ontwerpen van nieuwe thema's binnen het programma. Voor de distributie van het lesmateriaal is drukwerk begroot. Tevens zijn er middelen gereserveerd voor monitoring en evaluatie van het programma en wordt het erkenningstraject voortgezet. Bij het OLB zal vanuit deze middelen ook een vve-coördinator worden aangetrokken, die dit proces in goede banen kan leiden.

5.2.10 Gezonde voeding

In het kader van het bevorderen van een gezonde leefstijl bij jonge kinderen, worden door de afdeling Publieke Gezondheidszorg (PG) voedingsrichtlijnen opgesteld. Deze zullen, net zoals nu al het geval is, als bijlage worden opgenomen bij het Besluit Kinderopvang Bonaire 2020.

Ter ondersteuning van deze maatregel wordt een bewustwordingscampagne opgezet om zowel kinderopvangorganisaties als ouders voor te lichten over het belang van gezonde voeding binnen de kinderopvang. Deze campagne sluit aan bij de introductie van de genoemde voedingsrichtlijnen en heeft tot doel de sector te informeren én te begeleiden bij de implementatie ervan in de dagelijkse praktijk.

De campagne bestaat uit de volgende componenten:

- Voorlichtingsbijeenkomsten en presentaties over het belang van gezonde voeding;
- Trainingen voor pedagogisch medewerkers over het toepassen van de richtlijnen;
- Coaching op de werkvloer om de vertaalslag naar de praktijk te ondersteunen;
- Ouderbijeenkomsten ter bevordering van ouderbetrokkenheid en bewustwording.
- Drukwerk van de voedingsrichtlijnen

Om deze campagne effectief te kunnen uitvoeren, zijn financiële middelen beschikbaar gesteld voor de:

- ontwikkeling en verspreiding van voorlichtingsmateriaal;
- organisatie van presentaties en trainingssessies;
- uitvoering van coachingstrajecten op locatie;
- inhuur van externe deskundigen of trainers.

Deze investering draagt bij aan een gezonde, veilige en verantwoorde opvoedingsomgeving voor jonge kinderen, en ondersteunt de kinderopvangsector bij het realiseren van een voedingsbewust pedagogisch beleid.

5.3 Kosten die voor rekening komen van het Rijk en het OLB gezamenlijk

In de kostenberekening van het Rijk en de openbare lichamen wordt rekening gehouden met extra financiële ondersteuning voor kinderopvangorganisaties bij het waarborgen van de kwaliteit. Ook wordt rekening gehouden met een extra financiële ondersteuning voor de kinderopvangorganisaties die

plusopvang aanbieden. Daarvoor wordt een ondersteuningsstructuur op ieder eiland ingericht. Voor de ondersteuningsstructuur worden bij het Rijk en de openbare lichamen extra financiële middelen gereserveerd, waaruit in ieder geval het EOZ voor diens rol kan worden bekostigd. Het gaat dan bijvoorbeeld om geld voor Aksesos voor het organiseren van trainingen en informatie-avonden aan de kinderopvangorganisaties en het inzetten van personeel bij Aksesos ter ondersteuning van de kinderopvangorganisaties en hen goed voor te bereiden op de nieuwe regels. Het is hiervoor van belang dat het OLB een plan van aanpak aanlevert bij het Rijk. Op basis daarvan wordt bekeken welke kosten voor rekening van het Rijk komen en welke voor Bonaire.

6. Uitvoering, toezicht en handhaving

Op grond van de wet is de Inspectie van het Onderwijs aangewezen als eindverantwoordelijke voor het toezicht op de kwaliteit. De Inspectie heeft daartoe ook de benodigde bevoegdheden gekregen om het toezicht goed uit te kunnen voeren. Zie hiervoor hoofdstuk 5 van de wet. Toezicht en handhaving van de wet. Het gaat dan bijvoorbeeld om het brengen van een aangekondigd dan wel onaangekondigd bezoek aan houders van kindercentra en gastouders, het opvragen en inzien van documenten en het opstellen van inspectierapporten. Ook zijn de bestuurlijke maatregelen die kunnen worden getroffen (last onder dwangsom, bestuurlijke boete, aanmaning, invordering, tijdelijke sluiting en het schorsen of intrekken van de vergunning) gedekt door de wet. Zie hiervoor §3 van de wet. Bestuurlijke maatregelen van de wet. Daarnaast werkt, zoals in §3.5 van deze toelichting op onderhavige wijzigingsverordening ook al even is toegelicht, een lokale inspecteur van het OLB mee in de uitvoering van het toezicht. De lokale inspecteur is immers altijd ter plaatse en kan bijvoorbeeld de voortgang van gemaakte afspraken bewaken, het onderzoek uitvoeren ten aanzien van vergunningsaanvragen, onaangekondigde bezoeken brengen en in geval van een acute noodsituatie direct ingrijpen. Om ervoor te zorgen dat deze lokale inspecteur ook de bevoegdheid heeft om toezichthoudende taken uit te voeren, wordt ook de lokale inspecteur aangewezen als toezichthouder. Bij die aanwijzing zal worden afgebakend voor welke specifieke toezichthoudende taken de lokale inspecteur bevoegd is. Deze bepalingen worden door het Rijk en in nauwe samenwerking met het OLB nader uitgewerkt.

In deze beoogde situatie zal de inspectie eindverantwoordelijk zijn voor het toezicht op de kwaliteit. Alleen de inspectie kan oordelen en rapporten vaststellen. De lokale inspecteur kan, onder regie van de inspectie, wel zelfstandig inspectiebezoeken afleggen en voorlopige oordelen en herstelopdrachten benoemen op de onderdelen waarop de lokale inspecteur toezichthoudende taken mag uitvoeren. De lokale inspecteur stelt vervolgens een conceptrapport op en stemt deze af met de inspectie middels referentie. Het conceptrapport wordt vervolgens door de inspectie verstuurd naar de houder.

De toezichthouders van de Inspectie van het Onderwijs en lokale inspecteurs zullen samen de samenwerking verder uitwerken en hierover afspraken maken. De afspraken worden vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst die in nauwe samenwerking met het Rijk wordt opgesteld. Bij het nader uitwerken van de samenwerking zal ook nadrukkelijk aandacht zijn voor het onderdeel gegevensdeling. Doordat de standplaats van beide toezichthouders verschilt, zijn er twee rechtsregimes van toepassing: de Wet bescherming persoonsgegevens BES en de Algemene verordening gegevensbescherming. Voor beide toezichthouders moet de geldende wet- en regelgeving duidelijk zijn en de onderlinge samenwerking moet conform de geldende wet- en regelgeving zijn. Voor een verdere toelichting op de toezichthoudende bepalingen, wordt verwezen naar paragraaf 9.1.2. tot en met 9.3 van de memorie van toelichting op de wet.³

³ Kamerstukken II 2022-2023, 36 306, nr. 3, p. 73-76.

7. Inwerkingtreding en overgangsrecht

Beoogde inwerkingtredingsdatum van onderhavige wijzigingsverordening hangt samen met de wet en de amvb die in voorbereiding zijn in Europees-Nederland. Naar verwachting is dit met ingang van 1 januari 2026. Ruim voor de inwerkingtreding zal vanuit het programma Best4Kids een communicatiecampagne worden gestart waarin informatie wordt gedeeld over de nieuwe regels.

Artikelsgewijze toelichting

Artikel I

Onderdeel A

In artikel 1 worden de begripsbepalingen 'exploitatievergunning en de 'wet' gedefinieerd.

Onderdeel B

Omdat de verplichting die rust op een kindercentrum en een gastouderopvang tot het hebben van een vergunning reeds staat opgenomen in de Wet kinderopvang BES (hierna: wet), kan artikel 3 van de Eilandsverordening Kinderopvang Bonaire 2020 (hierna: Eilandsverordening 2020) komen te vervallen. Dit artikel regelt namelijk dat een kindercentrum of gastouderopvang een vergunning dient te hebben. In artikel I, onderdeel A, van onderhavige wijzigingsverordening wordt daarom geregeld dat artikel 2 van de Eilandsverordening 2020 komt te vervallen.

Onderdeel C

Dit onderdeel wijzigt artikel 7. Het eerste lid vervalt. Hierin staat namelijk een overgangsregel voor de periode nadat de Eilandsverordening 2020 in werking trad. Dit was bij de inwerkingtreding van de Eilandsverordening 2020 destijds van belang, omdat er toen sprake was van de situatie dat de meeste opvangcentra nog niet volledig konden voldoen aan de Eilandsverordening 2020 en daarmee niet in aanmerking konden komen voor een exploitatievergunning en evenmin voor subsidie. Omdat dit een erg onwenselijke situatie zou zijn, is toen besloten om een overgangsperiode in te voeren waardoor voorlopige vergunningen konden worden verstrekt, mits voldaan werd aan een aantal voorwaarden (ook wel bekend als de *grace period*). De voorlopige vergunningen zijn vervolgens aan een groot aantal kindercentra onder voorwaarden verstrekt. In een begeleidende brief is de houder op de hoogte gesteld aan welke voorwaarden zij dient te werken en binnen welke periode aan de voorwaarden voldaan dient te worden. Uitgesloten van deze overgangsregels waren voorwaarden in de Eilandsverordening 2020 op het gebied van veiligheid, gezondheid en hygiëne; daar moest iedereen direct bij de inwerkingtreding van de Eilandsverordening 2020 aan voldoen. De hier bedoelde voorlopige vergunningen zijn met de komst van de wet en onderhavige wijzigingsverordening overbodig geworden. Daarom kan dit lid worden geschrapt. Omdat het eerste lid komt te vervallen, wordt de nummering van de overige leden hierop aangepast.

Verder wordt aan het vierde lid (nieuw) van artikel 7 een verduidelijking toegevoegd door aan te geven dat niet de gehele exploitatievergunning voor het houden van een kindercentrum of gastouderopvang op een voor ieder zichtbare plaats in het kindercentrum of gastouderopvang wordt aangebracht, maar enkel het

voorblad. Vergunningen kunnen veel pagina's bevatten, waardoor het onpraktisch is als de hele vergunning ergens zichtbaar moet worden aangebracht.

Wel dient op het voorblad dat zichtbaar ergens wordt aangebracht, de gegevens van het derde lid te staan. Dit zijn a) de naam en het adres van de exploitant, b) de namen en de adressen van de leden van de directie, c) het adres van het kindercentrum of de gastouderopvang, d) welke vorm van opvang het kindercentrum of de gastouderopvang aanbiedt (zijnde dagopvang, gastouderopvang of buitenschoolse opvang) en e) het aantal kinderen en de leeftijd van de kinderen waaraan maximaal kinderopvang kan worden aangeboden.

Het is van belang dat deze gegevens zichtbaar op het voorblad worden aangebracht, omdat deze gegevens voor ouders en de inspectie herleidbaar moeten kunnen zijn. Dit, zodat het voor ouders en de inspectie mogelijk wordt gemaakt om snel te kunnen herleiden dat er sprake is van een geldige vergunning. Dit zorgt voor transparantie en voor ouders kan dit het gevoel van veiligheid versterken dat daadwerkelijk sprake is van een kindercentrum of gastouderopvang met geldige vergunning.

Onderdeel D

Dit onderdeel regelt dat artikel 9 vervalt. Dit artikel had namelijk betrekking op de overgangperiode die in de Eilandsverordening 2020 noodzakelijk was om voorlopige vergunningen af te kunnen geven. Deze voorlopige vergunningen zijn met de komst van de wet en de onderhavige wijzigingsverordening niet meer nodig. Vandaar dat dit artikel vervalt.

Onderdeel E

Dit onderdeel wijzigt hoofdstuk III Kwaliteitseisen kinderopvang.

Allereerst vervallen er een aantal artikelen. Deze vervallen, omdat de wet de inhoud van deze artikelen al bevat. Het gaat dan om de artikelen 10 tot en met 18. Deze artikelen regelen eisen aan de kwaliteit voor kinderopvang (te weten: regels ten aanzien van het personeel, het salaris, het aantal beroepskrachten, de stabiliteit van de opvang voor kinderen en regels over het hebben van een verklaring omtrent gedrag). Zoals reeds is toegelicht in het algemeen deel van deze toelichting, voorziet de wet nu in deze onderwerpen. Artikel 16 (oud) ging specifiek in op de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Aangezien deze meldcode al volledig gedekt wordt door een algemene maatregel van bestuur die door het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport is opgesteld, kan dit artikel ook komen te vervallen.

In artikel 11 (nieuw) komen de leden 2 tot en met 6 te vervallen en worden de overige leden vernummerd. Dit artikel was eerst artikel 20 van de Eilandsverordening 2020. De leden 2 tot en met 6 komen te vervallen, omdat de inhoud van deze leden al in de wet worden geregeld. Het gaat dan om regels over de stamgroep, stamgroepuimtes, het aantal vierkante meter dat een binnenspeelruimte of overdekte/schaduwrijke buitenspeelruimte moet zijn, en slaapuimtes die beschikbaar moeten zijn.

Het eerste lid van artikel 11 kan blijven bestaan, omdat dit lid gaat over de gastouderopvang. Hiervoor hebben we op grond van artikel 2.6, vijfde lid, van de wet, de bevoegdheid om nadere regels te stellen. In het tweede lid (nieuw) wordt 'kindercentrum' weggehaald, omdat de wet geen grondslag biedt om aan de ruimtes in een kindercentrum eisen te stellen. Dit wordt al gedekt door de wet. Gastouderopvang daarentegen blijft staan in dit lid, omdat de wet wel een bevoegdheid geeft om hieraan nadere regels bij Eilandsverordening te stellen.

Aan artikel 11 (nieuw) wordt tot slot een lid toegevoegd. Dit nieuwe vierde lid regelt dat bij eilandsbesluit houdende algemene maatregelen nadere regels kunnen worden gesteld ten aanzien van ruimtes van een gastouderopvang. Deze bevoegdheid volgt uit artikel 2.6, vijfde lid, van de wet.

In artikel 12 (nieuw), komen de eerste twee leden te vervallen, omdat de inhoud van deze leden reeds wordt gedekt in artikel 2.10 van de wet.

In artikel 14 (nieuw) wordt in het eerste lid, onderdeel a en het vierde lid, een verwijzing naar artikel 2.4 van de wet gemaakt. Deze verwijzing was eerst naar artikel 10 van de Eilandsverordening 2020. Maar artikel 10 van de Eilandsverordening 2020 staat nu opgenomen in artikel 2.4, eerste lid, onderdelen c en d van de wet. Daarom is artikel 14 (nieuw) hierop aangepast.

Tot wordt er een artikel 15 (nieuw) toegevoegd. Dit artikel regelt dat bij eilandsbesluit houdende algemene maatregelen, nadere regels kunnen worden gesteld met betrekking tot de pedagogische opleiding van de beroepskracht. Dit is geen nieuwe bepaling. Deze stond al in artikel 13 (oud) van de Eilandsverordening 2020. Door het vervallen van een aantal artikelen, is ervoor gekozen de inhoud van deze bepaling onder te brengen onder een nieuw artikel. Dit komt de leesbaarheid en duidelijkheid ten goede.

Onderdeel F

Dit onderdeel wijzigt hoofdstuk IV Klachtenprocedure en het hierin opgenomen artikel 16 (nieuw).

Allereerst wordt in het tweede lid een verduidelijking opgenomen. Verduidelijkt wordt dat de klachtenprocedure niet alleen schriftelijk wordt vastgelegd en kenbaar is voor ouders, maar ook dat de klachtenprocedure in het pedagogisch beleidsplan wordt opgenomen. Ook wordt verduidelijkt dat dit ofwel gebeurt door middel van een bijlage bij het contract dat met ouders is gesloten, ofwel door de klachtenprocedure op een voor ieder zichtbare plek in het kindercentrum of de gastouderopvang aan te brengen.

Verder wordt in het vijfde lid verduidelijkt dat een zorgvuldig onderzoek naar een klacht, niet alleen inhoudt dat de ontvangst van de klacht wordt bevestigd aan de klager, maar ook dat de klager wordt geïnformeerd over de afhandeltermijn van de klacht en over de mogelijkheid dat een gesprek wordt gepland tussen de exploitant van het kindercentrum en de klager.

In het zevende lid wordt de mogelijkheid gecreëerd dat het bestuurscollege bij eilandsbesluit houdende algemene maatregelen een onafhankelijke organisatie benoemt als bedoeld in artikel 2.9, tweede lid, van de wet, waarbij ouders terecht kunnen voor advies over en begeleiding bij een klachtenprocedure.

Tot slot wordt in een nieuw achtste lid toegevoegd dat bij eilandsbesluit houdende algemene maatregelen nadere regels kunnen worden gesteld ten aanzien van de klachtenprocedure en de uitvoering van de onafhankelijke organisatie, bedoeld in het zevende lid.

Onderdeel G

Dit onderdeel regelt dat de bepalingen van hoofdstuk V Toezicht en handhaving komen te vervallen. Het gehele toezicht en de handhaving op de naleving van de wet en de eilandsverordening wordt immers

gedekt door de wet zelf. Dit maakt dat de bepalingen inzake Toezicht en handhaving kan komen te vervallen. Wel wordt de inhoud van hoofdstuk V vervangen door een nieuwe inhoud, gelet op het volgende.

Op grond van de wet kunnen bij Eilandsverordening nadere regels worden gesteld ten aanzien van lokale partners met wie de organisaties afspraken kunnen maken over de optimaal ontwikkelen van kinderen. Er is voor gekozen om in de Eilandsverordening een haakje op te nemen waardoor het bestuurscollege bij eilandsbesluit houdende algemene maatregelen een onafhankelijke instantie benoemt met wie gastouders afspraken kunnen maken (artikel 17 (nieuw)). In het verlengde hiervan zal Aksesso als dergelijke instantie worden benoemd. Reden hiervoor is dat gastouders kleinschalig zijn en meer baat hebben bij ondersteuning van een professionele partij. De verplichting om met Aksesso afspraken te maken over de optimale ontwikkeling van kinderen, komt niet te gelden voor kinderopvangcentra. Het staat kinderopvangcentra vrij om dat wel te doen met de organisaties die zij willen aanspreken hiervoor. Het OLB is op grond van de wet wel verantwoordelijk voor advies en ondersteuning. De ondersteuningsstructuur bij Aksesso zal hier daarom wel op worden ingericht. Denk aan de mogelijkheid tot het inzetten van pedagogische coaches.

Onderdeel H

Dit onderdeel vervangt de slotbepalingen die in de Eilandsverordening 2020 stonden, die nu overbodig zijn geworden. De slotbepalingen worden vervangen door nieuwe slotbepalingen inhoudende dat onderhavige wijzigingsverordening wordt aangehaald als 'Eilandsverordening Kinderopvang Bonaire 2026'.

Artikel II

Dit artikel regelt de inwerkingtredeingsbepaling. Zoals reeds genoemd in het algemeen deel van deze toelichting, valt de inwerkingtreding van onderhavige wijzigingsverordening samen met de inwerkingtreding van de Wet kinderopvang BES.

Het Bestuurscollege van het openbaar lichaam Bonaire,

De Gezaghebber,

de eilandsecretaris, *wad*

